

18.11.2020

OKV/334/10/2020

OKV/334/10/2020-OKV-1

ASIA**Rikosilmoituksen kirjaaminen****KANTELU**

Kantelija on arvostellut oikeuskanslerinvirastoon 16.1.2020 saapuneessa kantelussaan erään poliisilaitoksen menettelyä rikosilmoituksen kirjaamisessa. Kantelijan mukaan hänelle oli ilmoitettu, ettei hänen ilmoitusta oteta vastaan. Lisäksi hän on ollut yhteydessä useamman kerran hätäkeskukseen ja keskustelut paikallisten partioiden kanssa.

SELVITYS

Poliisihallitus on antanut asiassa 30.3.2020 päivätyn lausunnon, johon on liitetty poliisilaitoksen 2.3.2020 päivätty selvitys sekä komisarion selvitys.

Jäljennökset edellä mainituista lausunnosta ja selvityksistä toimitetaan ohessa kantelijalle tiedoksi.

RATKAISU**Oikeusohjeita**

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Valtion virkamieslain (750/1994) 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan kun esitutkintaviranomaiselle ilmoitetaan rikos tai tapahtuma, jota ilmoittaja epäilee rikokseksi, esitutkintaviranomaisen on viipymättä kirjattava ilmoitus. Jos ilmoitus on epäselvä tai puutteellinen, ilmoituksen tekijää on tarvittaessa kehoitettava täsmentämään tai täydentämään sitä.

Arviointi

Poliisilaitoksen selvityksen mukaan kantelijan poliisiasemalla käynnin 13.12.2018 perusteella olisi tullut kirjata rikosilmoitus. Vaikka ilmoituksen vastaanottanut poliisi olisi pitänyt tilannetta neuvontatilanteena, olisi kyseisen poliisin tullut erityisesti selvittää kantelijalta, haluaako tämä asiasta kirjattavaksi ilmoituksen. Kyseisessä tilanteessa ainakin kantelijan kertoman mukaan näyttäisi siltä, että ilmoituksen vastaanottanut poliisi olisi laiminlyönyt tämän selvittämisvelvollisuuden.

Kantelukirjoituksen mukaan poliisipartiot, joiden kanssa kantelija oli keskustellut, olivat kertoneet ravintolan lupien olevan kunnossa ja kantelijaa oli ohjattu tekemään asiassa rikosilmoitus poliisiasemalla. Hätäkeskusjärjestelmän kirjauksista käy ilmi, että 6.7.2019 poliisipartio oli saanut kantelijan tekemän ilmoituksen johdosta tehtävän mennä tarkistamaan ravintolan melutilannetta. Poliisipartio oli yrittänyt tavoittaa puhelimitse kantelijaa siinä onnistumatta. Poliisipartio oli jutellut ravintolan järjestysmiehen kanssa, joka oli todennut, ettei musiikki ollut kyseisenä päivänä erityisen kovalla. Poliisipartio oli siis todennut ravintolan silloisen melutilanteen ja kirjannut hätäkeskusjärjestelmään, että tehtävä hoidettu paikalla. Melun taso ei ollut antanut aihetta esimerkiksi erityisen ilmoituksen kirjaamiseen. Kantelijan kantelukirjoituksesta tai hätäkeskusjärjestelmän kirjauksista ei käy selkeästi ilmi, että kantelija olisi halunnut tehdä niille poliisipartioille, joita oli tavannut, nimenomaan kirjattavaksi tarkoitetun ilmoituksen. Selvitysten perusteella jää kuitenkin epäselväksi, olisiko poliisipartioiden tullut menetellä toisin kuin vain neuvoa kantelijaa tekemään poliisiasemalla ilmoituksen kyseisestä meluhaitasta.

Poliisilaitoksen selvityksessä on tuotu esiin, että rikosilmoitusten vastaanottomenettelyä ja rikosilmoitusten käsittelyä on jatkuvasti uudistettu. Vuoden 2020 helmikuussa rikosilmoituksen tekijöiden yksityisyyttä on parannettu palvelemalla vain yhtä asiakasta kerralla muiden asiakkaiden odottaessa erillisessä tilassa. Poliisilaitoksen järjestämissä koulutustilaisuuksissa on erityisesti painotettu esitutkintalaista tulevaa velvoitetta kirjata asiakkaiden tekemät rikosilmoitukset. Lisäksi poliisilaitoksen laillisuusvalvonnassa on kiinnitetty huomiota rikosilmoitusten vastaanottomenettelyyn.

Poliisihallitus on todennut lausunnossaan, että esitutkintalain velvoite rikosilmoituksen kirjaamisesta on ehdoton. Määrävänä seikkana asiassa on ilmoittajan oma käsitys asian luonteesta. Ilmoituksen vastaanottajalla ei ole harkintavaltaa arvioida sitä, tuleeko ilmoitus kirjata vai ei, jos ilmoittaja haluaa ilmoituksen tehdä. Lisäksi epäselvissä tilanteissa ilmoituksen vastaanottajalla on vahva selvittämisvelvollisuus asiassa. Kantelukirjoituksen mukainen menettely poliisilaitoksella rikosilmoituksen kirjaamiseen liittyen on ollut virheellinen.

Esitutkintalain esitöiden ([HE 222/2010 vp s. 175-176](#)) mukaan rikoksesta tehdyn ilmoituksen kirjaamisvelvollisuus ei riipu siitä, millä tavalla (esimerkiksi käynti poliisilaitoksella tai internetin kautta tapahtuva ilmoittaminen) ilmoitus on tehty. Myös puutteellinen ilmoitus on kirjattava. Ilmoituksen kirjaamisvelvollisuus ei riipu käytännössä myöskään vastaanottajan harkinnasta eli lähinnä siitä, pitääkö ilmoituksen vastaanottaja ilmoitettua tekoa rikoksena. Rikoksesta tehdyn ilmoituksen kirjaamisen kannalta riittävää on, että ilmoittaja epäilee ilmoittamansa tapahtumaa rikokseksi. Rikoksesta tehdyn ilmoituksen kirjaamiselle ei voida esitutkintaviranomaisen taholta asettaa mitään ehtoja. Joskus saattaa jäädä epäselväksi, haluaako poliisiasemalle tullut henkilö tehdä ilmoituksen rikoksesta vai muussa tarkoituksessa keskustella asiasta. Tällaisessa tapauksessa poliisimiehen on varmistauduttava käynnin syystä. Henkilöä on tarvittaessa pyydyttävä täsmentämään tai täydentämään yksilöimätöntä tai puutteellista tutkintapyyntöään. Ilmoituksen vastaanottajan tulisi toimia niin, että asiakkaalle ei synny väärinkäsityksiä, jotka saavat hänen vastoin aikomustaan luopumaan ilmoituksen jättämisestä. Viranomaisen on siis epäselvissä tapauksissa oltava aktiivinen.

Yhdyn Poliisihallituksen näkemykseen siitä, että esitutkintalain velvoite rikosilmoituksen kirjaamisesta on ehdoton. Totean, että kantelusta ilmenevä menettely poliisilaitoksella rikosilmoituksen kirjaamiseen liittyen on ollut virheellinen. Poliisilaitoksen olisi tullut kirjata kantelijan rikosilmoitus tai ilmoituksen ollessa puutteellinen pyytää kantelijaa täsmentämään tai täydentämään rikosilmoitustaan.

Asiassa on jäänyt epäselväksi kantelijan ja hänen kanssaan keskustelleiden poliisipartioiden välinen keskustelu. Koska käytettävissä olleen selvityksen perusteella ei voida todeta, että kantelija olisi halunnut tehdä poliisipartioille rikosilmoituksen, asiassa ei ole tullut ilmi tältä osin virheellistä menettelyä.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kun otetaan huomioon, että poliisilaitos on ilmoittanut uudistaneensa rikosilmoituksen vastaanottomenettelyä sekä painottavansa koulutustilaisuuksissa rikosilmoitusten kirjaamisvelvoitetta,

pidän riittävänä toimenpiteenä kiinnittää poliisilaitoksen huomiota rikosilmoitusten kirjaamisvelvollisuuteen.

Kantelu ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Linda Harjutsalo